

Càtedra Gaudí. Pla 2018-2022

La Càtedra Gaudí té com a missió la conservació, la difusió i l'estudi d'un patrimoni excepcional a l'entorn d'Antoni Gaudí i de l'arquitectura i l'urbanisme dels segles XIX i XX. La Càtedra aspira a ser un centre de recerca reconegut per promoure el coneixement de l'arquitectura i posar a l'abast de la comunitat acadèmica, investigadora i del públic en general, tots aquests fons patrimonials.

El Pla **2018-2022** presenta les principals línies d'actuació de la Càtedra Gaudí en el termini de 4 anys així com el projecte d'integració de les seves col·leccions amb les de l'ETSAB. Aquest projecte, iniciat el 2017, es du a terme conjuntament amb la Biblioteca Oriol Bohigas de l'ETSAB i el Servei de Biblioteques, Publicacions i Arxius de la UPC.

Els fons de la Càtedra Gaudí i l'Escola d'Arquitectura de Barcelona

La Càtedra Gaudí, la Biblioteca i els arxius de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona de la Universitat Politècnica de Catalunya apleguen un fons patrimonial de gran valor sobre Antoni Gaudí i l'ensenyament de l'arquitectura i l'urbanisme en els segles XIX i XX. Aquest fons, format per 100.000 dibuixos, projectes, documents, fotografies, objectes i un conjunt de bibliografia antiga, que abasta des del segle XVI fins a mitjans del XX, es compon de les següents col·leccions:

- **Arxiu de dibuixos i projectes originals de la Càtedra Gaudí (1874-1954)**, amb obres d'Antoni Gaudí, Josep Mª Jujol, Joan Matamala, Francesc Berenguer, Joan Bergòs, Josep Costa (*Picanyol*) i Ricard Opisso, entre d'altres. Una part del fons conté els treballs d'estudiant de Gaudí, així com plànols de la Pedrera i el Park Güell i un dibuix de la casa Batlló que van sobreviure a la destrucció del seu arxiu professional el 1936.
- **Arxiu de documentació** diversa sobre les obres d'Antoni Gaudí i les d'altres arquitectes catalans dels segles XIX i XX, formada per articles de revistes i diaris, correspondència, fotografies i *ephemera*.
- **Arxiu gràfic de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona**, format pels projectes i dibuixos de les diferents institucions dedicades a l'ensenyament de l'arquitectura i l'urbanisme des de mitjans del segle XIX:
 - Fons de mapes d'agrimensors manuscrits de la província de Barcelona (1751-1904) i altra cartografia antiga. Provenen de l'Escola de la Llotja de Barcelona, on s'impartien els estudis d'agrimensura fins a mitjans del S.XIX.
 - Fons dels projectes realitzats per a l'obtenció del títol de mestre d'obres i agrimensor de l'Escola de Mestres d'Obres i Directors de Camins Veïnals (1850-1855), l'Escola d'Agrimensors i Aparelladors (1855-1858) i l'Escola Especial de Mestres d'Obres (1859-1872).

- Fons de material acadèmic, format pels dibuixos i projectes dels estudiants de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona, des de la seva fundació el 1871.
- Fons personals, format pels dibuixos, projectes i fotografies d'arquitectes com August Font Carreras, Bonaventura Pollés Vivó, Josep Fradera Botey, Josep Domènech Estapà i Josep Domènech Mansana.
- **Fons fotogràfics**, formats, en la seva major part, per negatius en plaques de vidre:
 - Fons ETSAB de fotografies de viatges i excursions (1901-1923) i imatges de l'antiga seu de l'Escola a la Plaça Universitat.
 - Fons de les fotografies originals de l'Exposició al Gran Palais de París dedicada a Antoni Gaudí el 1910.
 - Fons dels arquitectes Ubaldo Iranzo Eiras i Josep Domènech Estapà-Josep Domènech Mansana.
 - Fons del fotògraf Antoni Esplugas Puig (1852-1929).
 - Fons de la família Bassegoda Nonell.
 - Fons de l'editorial Canosa.
 - Fons de fotografia antiga, formada per col·leccions editorials dels segles XIX i XX.
- **Col·lecció de mobiliari**, ceràmiques, paviments, vitralls, reixes de ferro forjat i d'altres objectes dels edificis d'Antoni Gaudí.
- **Col·lecció de guixos** (relleus i models), mobles i ceràmiques de l'antiga Escola d'Arquitectura de Barcelona.
- **Fons bibliogràfic especialitzat en Antoni Gaudí i en arquitectura i urbanisme**, format per llibres i revistes editats a partir del segle XIX.
- **Fons bibliogràfics històrics de la Biblioteca de l'ETSAB**, format per una col·lecció de llibres publicats entre 1515 i 1950, revistes editades a partir de mitjans del segle XIX i manuscrits acadèmics.
- **Fons històric de l'arxiu administratiu de l'ETSAB**, format per les actes de la direcció de l'Escola i els expedients acadèmics dels estudiants.

Objectius de la Càtedra Gaudí

1. Projecte Arxiu Digital Gaudí. Catalogació, digitalització i creació d'una plataforma web d'accés obert a la documentació
2. Conservació i restauració dels fons documentals, bibliogràfics i d'objectes
3. Increment dels fons bibliogràfics especialitzats en Antoni Gaudí i l'arquitectura dels segles XIX i XX.
4. Difusió dels fons patrimonials mitjançant exposicions, publicacions i l'organització de cursos i seminaris
5. Consolidar la Càtedra com a institut o centre universitari de recerca
6. Promoció d'activitats acadèmiques dins el Pla d'Estudis de Grau, Màster i Doctorat
7. Definir un model de finançament per la Càtedra

1. Projecte Arxiu Digital Gaudí. Catalogació, digitalització i creació d'una plataforma web d'accés obert a la documentació

L'objectiu del Projecte **ADG** és la difusió, mitjançant un plataforma digital d'accés obert, dels fons patrimonials de la Càtedra Gaudí i de l'ETSAB, així com la incorporació dels continguts relacionats amb la figura i l'obra d'Antoni Gaudí. La creació d'aquest arxiu global ha de permetre l'accés a tota la informació disponible sobre Gaudí i l'arquitectura i l'urbanisme dels segles XIX i XX, així com reduir l'impacte que provoca la manipulació directa d'un material original i molt fràgil.

Les principals línies d'actuació del projecte són:

Inventari i catalogació dels fons

- Configuració del mapa de les col·leccions.
- Descripció dels fons i les sèries documentals.
- Definició dels drets d'explotació de cada col·lecció.
- Inventari i catalogació dels documents, les fotografies i els objectes.
- Integració de totes les eines actuals d'inventari de documents, fotografies i objectes.
- Definició de les prioritats i polítiques de digitalització.
- Elecció d'un programari específic per a la catalogació dels fons de l'arxiu.

Digitalització de les col·leccions

- Definició dels requeriments tècnics per a la digitalització de les diferents tipologies de documents, així com de les condicions de finançament i contractació del servei, el control de qualitat i el pla de preservació digital.
- Digitalització dels dibuixos i projectes de gran format.
- Digitalització dels fons fotogràfics.
- Digitalització dels fons bibliogràfics.

Desenvolupament de la plataforma web de l'ADG

- Definició de l'estructura de metadades (informació sobre els objectes digitals i les col·leccions) per a la catalogació de cada tipus de

document segons els estàndards internacionals, garantint les múltiples formes d'accés i la seva agregació en d'altres portals.

- Definició dels requeriments i prestacions del sistema de dipòsit de la documentació, seguint les directrius i els protocols d'accés obert OAI-PMH (Open Archives Initiative – Protocol for Metadata Harvesting).
- Definició de les equivalències entre les dades de les catalogacions i l'estructura de metadades.
- Revisió i càrrega de metadades i arxius digitals dels documents al dipòsit digital.
- Disseny i programació de la plataforma web d'accés obert a l'ADG.
- Col·laboració amb d'altres institucions per a l'agregació dels nostres fons als principals portals de difusió del patrimoni cultural (per ex. Memòria Digital de Catalunya, Europea, etc).

2. Conservació i restauració dels fons documentals, bibliogràfics i d'objectes

- Elaboració d'un pla de preservació de les col·leccions de la Càtedra i l'ETSAB.
- Diagnosticar les actuals condicions de conservació dels diferents documents i objectes per a identificar els que es troben en major risc de deteriorament.
- Definició d'un pla de restauració dels fons a curt, mig i llarg termini.
- Establir el protocol de manipulació i tractament dels diferents tipus de materials per garantir-ne la conservació.
- Selecció de la documentació més rellevant i amb major demanda per realitzar reproduccions facsímil.

3. Increment dels fons bibliogràfics especialitzats en Antoni Gaudí i l'arquitectura dels segles XIX i XX.

- Establir una política de col·leccions específica per completar i millorar els fons bibliogràfics de la Càtedra i la Biblioteca.
- Disposar d'una part del pressupost anual per a l'adquisició de fons bibliogràfics i d'arxiu.

4. Difusió dels fons patrimonials, mitjançant exposicions, publicacions i l'organització de cursos i seminaris

Creació d'un programa d'actuacions específic per a la difusió i l'estudi de les col·leccions:

- Disseny d'exposicions virtuals.
- Organització i participació en exposicions i en la publicació de catàlegs.
- Edició de publicacions.
- Organització de cursos i seminaris, en col·laboració amb d'altres institucions de l'àmbit local i internacional.
- Organització d'un seminari internacional anual sobre art, arquitectura i ciutat dels segles XIX i XX que donaria lloc a una publicació anual de la Càtedra.

5. Consolidar la Càtedra com a institut o centre universitari de recerca reconegut

- Incentivar la recerca al voltant de l'arquitectura i l'urbanisme dels segles XIX i XX.
- Promoció d'estudis específics sobre els fons de la Càtedra i l'ETSAB.
- Aconseguir el suport i/o patrocini institucional per finançar beques d'estudi i estades de recerca a la Càtedra.

6. Promoció d'activitats acadèmiques dins el Pla d'Estudis de Grau, Màster i Doctorat.

- Organització d'activitats acadèmiques integrades en el Pla d'Estudis de Grau i Màster de l'ETSAB.
- Promoció de la recerca en els estudis de Grau (Treballs final de Grau), Màster (Treball Final de Master) i Doctorat (Tesi doctoral).
- Organització de cursos i seminaris, en col·laboració amb d'altres centres de recerca.

7. Definir un model de finançament per la Càtedra

- Participació en convocatòries públiques i privades de finançament per a la digitalització.
- Obtenció de recursos econòmics i de patrocini per finançar la restauració dels fons i la seva correcta conservació.
- Signar convenis de col·laboració amb institucions públiques i privades.

Pressupost - Quadre resum per línies d'actuació

Línia d'actuació	Cost anual /projecte	Cost Total 2018-2022
1. Projecte Arxiu Digital Gaudí. Catalogació, digitalització i creació d'una plataforma web d'accés obert a la documentació	137.467 €	520.200 €
2. Conservació i restauració dels fons documentals, bibliogràfics i d'objectes	100.150 €	384.600 €
3. Increment dels fons bibliogràfics especialitzats en Antoni Gaudí i l'arquitectura dels segles XIX i XX.	13.000 €	52.000 €
4. Difusió dels fons patrimonials mitjançant exposicions, publicacions i l'organització de cursos i seminaris	47.000 €	158.000 €
5. Consolidar la Càtedra com a institut o centre universitari de recerca	20.000 €	80.000 €
6. Promoció d'activitats acadèmiques dins el Pla d'Estudis de Grau, Màster i Doctorat	- €	- €
7. Definir un model de finançament per la Càtedra	- €	- €
	317.617 €	1.194.800 €

Annex 1 - Pressupost detallat per línies d'actuació

Full A3 adjunt

Pressupost Projecte Arxiu Digital Gaudí
ESBORRANY

Línia d'actuació	Objectiu	Recursos	Categoria	Quantitat	Cost anual /projecte	Cost Total 2018-2022	
1. Projecte Arxiu Digital Gaudí. Catalogació, digitalització i creació d'una plataforma web d'accés obert a la documentació	Inventari i catalogació dels fons	Professional bibliotecari / Arxiver	Bibliotecari / Arxiver	1	44.000 €	176.000 €	
		Becaris de suport	Becaris	4	30.800 €	123.200 €	
		Programari de gestió documental de la UPC	Programari	1	UPC	UPC	
	Assessoria jurídica sobre propietat intel·lectual i drets d'explotació	Assessoria jurídica	Serveis jurídics	1	5.000 €	20.000 €	
	Digitalització de les col·leccions al propi arxiu	Digitalització local - fons d'arxiu de gran format	Tècnic digitalització		1	UPC	UPC
			Equips digitalització		1	10.000 €	20.000 €
	Digitalització de les col·leccions - externalització	Digitalització externa - fons fotogràfics	Digitalització fotografies		40.000	9.000 €	36.000 €
		Digitalització externa - fons bibliogràfics	Digitalització llibres i revistes (pàgines)		200.000	25.000 €	100.000 €
	Dipòsit de documentació digital	Programari per al dipòsit digital obert	Dspace - desenvolupament			UPC	UPC
			Espai emmagatzematge	UPCnet		UPC	UPC
			Backups i còpies de seguretat	UPCnet		UPC	UPC
	Desenvolupament de la plataforma web de l'ADG	Disseny i desenvolupament web	Servei extern			11.667 €	35.000 €
			Edició, corrector i traducció	Serveis Lingüístics UPC		2.000 €	10.000 €
2. Conservació i restauració dels fons documentals, bibliogràfics i d'objectes	Elaborar un pla de conservació preventiva de les col·leccions de la Càtedra i l'ETSAB.	Assessoria CRBMC - Departament de Cultura	Estudi	1	-	-	
		Becaris de suport	Becaris	2	15.400 €	61.600 €	
	Conservació preventiva de la documentació	Material de conservació	Fotografies	40000	16.000 €	48.000 €	
		Material de conservació	Dibuixos gran format	10000	5.000 €	20.000 €	
	Pla de restauració	Restauració de documents	Servei extern (Conveni CRBMC)	150	48.750 €	195.000 €	
		Restauració de fotografies	Servei extern (Conveni CRBMC)	200	7.500 €	30.000 €	
		Restauració d'objectes (guixos, etc.)	Servei extern (Conveni CRBMC)	50	6.250 €	25.000 €	
Reproducció facsímil per preservar documents més importants	Impressió		50	1.250 €	5.000 €		
3. Increment dels fons bibliogràfics especialitzats en Antoni Gaudí i l'arquitectura dels segles XIX i XX.	Adquisició de fons bibliogràfics per completar col·leccions	Compra de llibres i revistes			10.000 €	40.000 €	
	Adquisició de fons arxivístics	Fons d'arxiu			3.000 €	12.000 €	
4. Difusió dels fons patrimonials mitjançant exposicions, publicacions i l'organització de cursos i seminaris	Publicacions	Maquetació i impressió		4	12.000 €	48.000 €	
	Exposicions virtuals	Investigador / comissari	Recursos propis Càtedra Gaudí		UPC	UPC	
		Programador / Dissenyador	Servei extern	2	3.000 €	12.000 €	
	Cursos i seminaris	Investigadors i ponents	Conveni amb altres institucions		2.000 €	8.000 €	
	Seminaris internacionals anuals	Investigadors i ponents	Jornades i seminaris	3	20.000 €	60.000 €	
Publicació anual		Publicació anual	3	10.000 €	30.000 €		
5. Consolidar la Càtedra com a institut o centre universitari de recerca	Acord UPC i Generalitat de Catalunya (Direcció General de Recerca)		Institucional		UPC	UPC	
	Programa de beques de recerca	Conveni amb institucions pel finançament	Recerca		20.000 €	80.000 €	
6. Promoció d'activitats acadèmiques dins el Pla d'Estudis de Grau, Màster i Doctorat	Organització d'assignatures i cursos de grau i postgrau	ETSAB / UPC	Acadèmic		UPC	UPC	
7. Definir un model de finançament per la Càtedra	Aconseguir un finançament estable i un pressupost finalista per a les activitats de la Càtedra Gaudí	ETSAB / UPC	Econòmic		UPC	UPC	
					317.617 €	1.194.800 €	